

ביאור הדף מסכת סנהדרין דף ל"ו

אמר אביי שאחרי שלמדנו מהפסוק שרציחה של נידון שמחוייב מיתה אינה דוחה את השבת, ממילא גם אינה דוחה את העבודה בבית המקדש, מקל וחומר שאם רציחה לא דוחה את השבת אף שהשבת עצמה שנידחית מפני העבודה וודאי שרציחה לא תדחה את העבודה שהיא חמורה יותר מהשבת.

ומה שנאמר בפסוק "מעם מזבחי תקחנו למות" הכוונה לכהן העוסק בקרבן יחיד שכיון שקרבן יחיד אינו קרב בשבת רציחה דוחה אותו.

והקשה רבא מדוע רציחה דוחה קרבן יחיד, הרי אף בקרבן יחיד יש קל וחומר שרציחה לא תדחה אותו, כיון שקרבן יחיד דוחה יום טוב, ולמרות זאת רציחה אינה דוחה יום טוב, ואם קרבן יחיד חמור יותר מיום טוב, וודאי שיהיה חמור יותר מרציחה, ולא יהרגו רוצח שעוסק בקרבן יחיד.

ואמנם לדעת הסובר שקרבן יחיד אינו דוחה יום טוב, ולכן נדרים ונדבות אינם קרבים ביום טוב, באמת לא קשה, כי לדעתו לא מצינו שקרבן יחיד יהיה חמור יותר מיום טוב, אבל לדעת הסובר שקרבן יחיד דוחה יום טוב, ולכן נדרים ונדבות קרבים ביום טוב, מדוע רציחה דוחה קרבן יחיד הרי הוא חמור ממנה שהוא דוחה את יום טוב.

ולכן אמר רבא שלומדים ממה שנאמר בפסוק "מעם מזבחי תיקחנו למות" ובא הפסוק לומר שאפילו כהן העוסק ב"מזבחי" וכלומר בקרבן הקרב לי על המזבח, שהוא קרבן תמיד, "תיקחנו למות", ולכן אפילו רציחה דוחה אפילו קרבן ציבור ואפילו שהוא דוחה שבת, כי התחדש בפסוק שלמרות זאת רציחה תדחה אותו.

במשנה התבאר שבדיני ממונות הטמאות והטהרות מתחילים מהגדול. ומביאה הגמרא שאמר רב שכאשר היה יושב בבית דינו של רבי ממנו היו מתחילים את המניין, ואף שהוא היה הקטן שבבית דין באותו הזמן.

ושואלת הגמרא שהרי שנינו במשנה שבדיני ממונות מתחילים מהגדול ולא מהקטן, והשיב רבה בנו של רבא ויש אומרים רבי הלל בנו של רבי וולס שמחמת ענוותנותו של רבי תמיד היו מתחילים מהצד ולא מהגדול.

עוד אמר רבה בנו של רבא ויש אומרים רבי הלל בנו של רבי וולס שמימות משה ועד רבי לא מצינו תורה וגדולה במקום אחד, וכלומר שכל תורתן וגדולתן של ישראל היו במקום אחד, ושואלת הגמרא שהרי היה את יהושע, ועונה הגמרא שבאותו הזמן היה גם את אלעזר, ושואלת הגמרא שהיה את פנחס לאחר שמתו יהושע ואלעזר, ועונה הגמרא שעדיין היו אז הזקנים כמו עתניאל ובועז, ושואלת הגמרא שהיה את שאול ועונה גמרא שבאותו הזמן היה גם את שמואל, ושואלת הגמרא שהרי שמואל מת בחייו של שאול, ועונה הגמרא שבאמת באותו הזמן היה תורה וגדולה אצל שאול, אלא שרק בימות משה ורבי כל חייהם הייתה תורה וגדולה במקום אחד, ולא רק בחלק מהזמן.

ושואלת הגמרא שהרי היה את דוד, ועונה הגמרא שבזמנו היה גם את עירא היאירי רבו של דוד, ושואלת הגמרא שהרי עירא מת בחיי דוד, ועונה הגמרא שבאמת באותו הזמן היה תורה וגדולה אצל דוד, אלא שרק בימות משה ורבי כל חייהם הייתה תורה וגדולה במקום אחד.

ושואלת הגמרא שהרי היה את שלמה, ועונה הגמרא שבזמנו היה גם את שמעי בן גרא רבו של שלמה, ושואלת הגמרא שהרי שמעי בן גרה נהרג על ידי שלמה בתחילת מלכותו, ועונה הגמרא שבאמת באותו הזמן היה תורה וגדולה אצל שלמה, אלא שרק בימות משה ורבי כל חייהם הייתה תורה וגדולה במקום אחד.

ושואלת הגמרא שהרי היה את חזקיה, ועונה הגמרא שבזמנו היה גם את שבנא, ושואלת הגמרא שהרי שבנא מת בח"י חזקיה, ועונה הגמרא שבאמת באותו הזמן היה תורה וגדולה אצל חזקיה, אלא שרק בימות משה ורבי כל חייהם הייתה תורה וגדולה במקום אחד.

ושואלת הגמרא שהרי היה את עזרא ועונה הגמרא שהיה עמו את נחמיה בן חכליה.

ואמר רב אדא בר אהבה שהוא מוסיף ואומר שמימות רבי עד רב אשי לא מצינו תורה וגדולה במקום אחד, ושואלת הגמרא שהרי היה את הונא בר נתן ולא כל הגדולה הייתה אצל רב אשי, ועונה הגמרא שהונא בר נתן היה כפוף לרב אשי.

במשנה התבאר שבדיני נפשות מתחילים לשמוע את דברי הדיינים מן הצד, וכלומר מהקטן שבבית הדין, ואחר כך הגדול יותר עד שבסוף ישמעו את הגדול שבבית הדין. ואמר ר' אחא בר פפא מקור לכך מהפסוק "לא תענה על ריב", וכלומר לא תענה על רב, ולכן הקטן לא יוכל לומר אחרת ממי שרב וגדול ממנו, וכדי שיוכל לומר את דעתו מתחילים ממנו קודם.

ורבה בר בר חנה אמר בשם רבי יוחנן שלומדים זאת מהפסוק בשמואל "ויאמר דוד לאנשיו חגרו איש את חרבו ויחגרו איש את חרבו, ויחגור גם דוד את חרבו". ורואים שרק לאחר שכל אחד נמנה שם ואמר את דעתו, גם דוד שהיה הגדול שבהם אמר את דעתו.

ואמר רב ששונה אדם לתלמידו ודן עמו בדיני נפשות, ומקשה הגמרא ששינוי בברייתא שבטורות ובטמאות האב ובנו או הרב ותלמידו נמנים כשנים אבל בדיני ממונות ודיני נפשות ודיני מכות קידוש החדש ועיבור שנה אב ובנו או הרב ותלמידו נמנים רק כאחד ולא כשניים.

עמוד ב'

ועונה הגמרא שמה שרב אמר שרב ותלמידו נמנים כדניים זה כשמדובר בתלמידים כגון רב כהנא ורב אסי שהם היו צריכים ללמוד מרב את הדינים ששמע מרבו, אבל למצוא ראיות וליישב הטעמים לא היו צריכים את רב, ולכן תלמידים כאלו נידונים בפני עצמם.

אמר ר' אבהו שעשרה הבדלים יש בין דיני ממונות לדיני נפשות וכשדנים את שור הנסקל, בכל דינים דינו כדיני ממונות, חוץ מהדין שצריך שידונו אותו בפני עשרים ושלושה כדיני נפשות, ולא בפני שלושה כדיני ממונות.

ואמר רב אחא בר פפא שהמקור לזה הוא מהפסוק "לא תטה משפט אביוןך בריבו", שלומדים מכאן שמשפט אביוןך אי אתה מטה לרעה על פי דיין אחד, אבל אתה מטה משפט של שור הנסקל לרעה על פי אחד, וכפי שדין זה שמטים לרעה בדיני נפשות על פי שניים אינו נוהג בשור הנסקל, כך גם שאר הדינים.

ושואלת הגמרא על מה שאמר ר' אבהו שיש עשרה הבדלים בין דיני ממונות לנפשות שבמשנה יש רק ט'. כיון שמה שכתוב במשנה שאין הכל כשרים לדון דיני נפשות ושצריך בדיני נפשות ועשרים ושלושה זה דין אחד, שצריך סנהדרין בדיני נפשות, ולכן צריך כ"ג ולכן ממזר פסול.

ועונה הגמרא שיש דין נוסף ששייך רק בדיני נפשות שאין מושיבים בסנהדרין זקן וסריס, ומי שאין לו בנים, כי אינם רחמנים, ור' יהודה מוסיף שאף אין מושיבים אכזרי בסנהדרין, אך כשדנים את המסית כולם כשרים כי נאמר עליו "לא תחמול ולא תכסה עליו".

במשנה התבאר שהכל כשרים לדון דיני ממונות. ושואלת הגמרא מה באה המשנה לרבות במילה הכל, ואמר רב יהודה שבאה המשנה לומר שאפילו ממזר כשר לדון דיני ממונות, ושואלת הגמרא שהרי במשנה לעיל כבר התבאר שכל שראוי לדון דיני נפשות ראוי לדון דיני ממונות, ויש שראוי לדון דיני

ממונות ואין ראוי לדון דיני נפשות, ואמר רב יהודה שבאה המשנה לומר שממזר כשר לדון דיני ממונות ולא לדיני נפשות, ומדוע המשנה הביאה את אותו הדין שוב.

ועונה הגמרא שמאחת מהמשניות לומדים שממזר כשר לדיני ממונות, ומהשנייה שגר כשר לדיני ממונות, כי בכל אחד מהם יש סברא לומר שהוא כשר וסברא שהוא פסול, בגר אפשר לומר שהוא כשר כי הוא כשר לבוא בקהל, ואפשר לומר שהוא פסול כי הוא בא מטיפה פסולה, ובממזר להפך, הסברא שיהיה כשר זה כי הוא בא מטיפה כשרה, והסברא לומר שהוא פסול זה כי הוא פסול לבוא בקהל. ולכן חידשה המשנה שגם גר וגם ממזר כשרים לדון בדיני ממונות.

במשנה התבאר שאין הכל כשרין לדון דיני נפשות אלא רק מיוחסים. וביאר רב יוסף שהטעם הוא כיון שכשם שבי"ד מנוקים בצדק, כך צריכים להיות מנוקין מכל מום, ואמר אמימר שהמקור לזה הוא מהפסוק בשיר השירים "כולך יפה רעיתי ומום אין בך", ושואלת הגמרא שמא הכוונה למום ממש, שדיין בעל מום יהיה פסול לדון, אבל לא לייחוס, וביאר רב אחא בר יעקב שמהפסוק שאמר הקב"ה למשה על שבעים הזקנים "והתיצבו שם עמך" לומדים שהם צריכים להיות מיוחסים בדומה לך.

ושואלת הגמרא שיתכן שדווקא שם היה צריך מיוחסים כיון ששרתה עליהם השכינה, אך מהיכן שבכל מקום צריכים בית דין מיוחסים לדיני נפשות. ולכן אמר רב נחמן בר יצחק שהמקור הוא מהפסוק ביתרו שאמר למשה "ונשאו אתך" שהדיינים יהיו בדומים לך.